

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**



Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра етнології і археології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Матеріальна культура українців Карпатського регіону

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Історія та археологія

Спеціальність 032 Історія та археологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 13 від “28” червня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Матеріальна культура українців Карпатського регіону
Викладач (-і)	Боян-Гладка С.П.
Контактний телефон викладача	(0342) 59-61-87
E-mail викладача	svitlana.boyan-gladka@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очна/заочна
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 12 годин лекцій, 18 годин семінарських занять, 60 годин самостійна робота
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Консультації щовівторка після занять з 14.00 до 15.00 в 619.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Навчальна дисципліна “Духовна культура українців Карпатського регіону” є вибірковою і передбачає формування теоретичних знань і практичних навиків з дослідження матеріальної культури українців Карпат в руслі сучасних теоретичних підходів історичної науки; ґрунтовне вивчення студентами основних етапів та різноманітних аспектів матеріальної культури українців Карпатського регіону, її історичних форм та здобутків, матеріальних цінностей, що творились українським народом. Вивчення запропонованого курсу збагатить студентів необхідними для сучасного фахівця загальнокультурними знаннями, забезпечить сприйняття цілісності культурного простору, сприятиме формуванню національної свідомості. Вивчення курсу в своїй основі джерел та історіографії, спрямований на пізнання та відродження традиційної культури, що налічує сотні років. Матимете змогу скласти найповніше уявлення про матеріальну культуру нашого народу, її елементів – архітектури, шляхів сполучення, транспорту, одягу, кухні, що сягають тисячоліть. Матеріальні цінності предків – це гідне наслідування нинішнім поколінням. Суттєве значення для оволодіння курсом має практичне ознайомлення із особливостями української матеріальної культури, які зібрані в музеях, скансенах, картинних галереях, театральних виставах.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета – вивчення традицій кожного етнографічного району зокрема, Карпат під впливом особливих природно-географічних та соціально-економічних умов, дослідження збереженої автентичності, в тому числі й окремих рис староукраїнської культури. З другої половини ХХ ст. культура і побут населення Карпат піддавалася насильній русифікації. Починаючи з 90-х років минулого століття до цього процесу через засоби масової інформації та особисті контакти долучилися західноєвропейська та американська культури. Етнологи, культурологи, мовознавці з тривогою відмічають цю надмірну іноваційність, коли без будь-яких причин відкидаються цілі пласти традиційної культури як анахронізми, а їх місце займають блоки іноземних культур. З цієї точки зору, вивчення духовної культури населення Карпат дозволить не тільки зайвий раз звернути увагу на проблему збереженості власної ідентичності, а й сприятиме вихованню у студентів почуттів патріотизму і любові до рідного краю, його культурної спадщини.</p> <p>Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • подати студентам системний виклад матеріалу курсу „Матеріальна культура населення Карпат”; • розкрити базові складові матеріальної культури бойків, гуцулів, лемків, покутян та опілян; • сприяти безпосередньому контакту студентів з традиційно-побутовою культурою і її носіями <p>з метою всестороннього аналізу різних аспектів їхнього життя у світлі сучасних досягнень етнології.</p> <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен</p> <p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • основні закономірності розвитку матеріальної культури населення Карпат; • особливості архітектурних типів населення краю; • особливості традиційного одягу та кухні гуцулів, бойків, опілян та покутян; • сучасний стан вивчення матеріальної культури населення Карпат. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • аналізувати джерела та праці видатних дослідників Прикарпаття; • користуватися адміністративною картою України, позначати основні центри та територіальні межі проживання різних етнографічних груп; 	

- дати порівняльну характеристику матеріальної культури бойків, гуцулів, опілян, покутян та ін.;
- використовувати здобуті знання на практиці при створенні етнографічних краєзнавчих музеїв.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми історії та археології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій і методів гуманітарних та соціальних наук та характеризується комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК9. Здатність бути критичним і самокритичним.

Спеціальні компетентності:

СК1. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.

СК9. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.

СК10. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

Програмні результати навчання

ПРН4. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.

ПРН5. Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.

ПРН11. Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.

ПРН13. Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік)	Нормативний / вибірковий
---------	---------------	------------	--------------------------

		навчання)				
7-й семестр		032 «Історія та археологія»	4-й курс	вибірковий		
Тематика навчальної дисципліни						
№	Тема	Результати навчання	Кількість годин			Завдання
			лекції	семінари	самостійна робота	
1.	Предмет, завдання і джерела курсу «Матеріальна культура українців Карпатського регіону».	Розуміти суть предмету і завдання курсу; вивчити джерела матеріальної культури населення Карпат (писемні, речові, фотодокументи, відеоматеріали, усні (матеріали польових досліджень); дослідити історіографічну базу матеріальної культури; розглянути історико-архітектурні пам'ятки краю, місцеві етнографічні музеї тощо.	2		6	Тести, контрольні запитання, завдання для індивідуальної роботи, завдання для самостійної роботи.
2	Етнографічне районування Карпатського регіону.	Вивчити загальну характеристику етнографічних районів Українських Карпат: Бойківщина. Гуцульщина. Лемківщина. Покуття. Опілля. Українська Буковина. Закарпаття.	2		6	Тести, контрольні запитання, завдання для індивідуальної роботи, завдання для самостійної роботи.
3	Гіпологічна характеристика українських поселень і жител у Карпатському регіоні. Демографічна ситуація та її вплив на сільське розселення.	Розуміти демографічну ситуацію та її вплив на сільське розселення. Знати історико-етнографічну картину поселень українських Карпат. Знати форми і типи сільських поселень. Народне житло. Хата і господарські будівлі. Селянський двір. Символіка поселення. Житло в духовному світі селянина. Проблема українських поселень у вітчизняній історіографії. Типи і форми сільських поселень. Типи народних жител. Двір і господарський будівлі: типи дворів, господарські будівлі двору. Інтер'єр гуцульської, бойківської і лемківської хати. Оздоблення. Звичаї і вірування, пов'язані із спорудженням житла.	2	2	8	Тести, контрольні запитання, завдання для індивідуальної роботи, завдання для самостійної роботи.
4	Сакральна і народна архітектура українців. Поняття, сутність і генеза сакральної та народної	Знати поняття, сутність і генеза сакральної архітектури. Стан наукового дослідження сакральної архітектури. Сакральна архітектура Давньоруського періоду. Церковне будівництво в Україні в добу ренесансу і бароко (XV – XVIII ст.). Сакральна архітектура XIX –	2	2	8	Тести, контрольні запитання, завдання для індивідуальної роботи, завдання для

	архітектури. Стан наукового дослідження сакральної архітектури.	XX ст. в Україні. Сакральна цінність малих архітектурних релігійних форм. Наукове вивчення народної архітектури українців Карпат. Сакральна архітектура Гуцульщини. Сакральна архітектура Бойківщини. Пам'ятки оборонної архітектури України. Стан наукового дослідження замків і фортець України. Класифікація оборонних споруд України. Видатні пам'ятки фортифікаційного зодчества.				самостійної роботи.
5	Традиційні транспортні засоби і шляхи сполучення в українців Карпатського регіону. Шляхи сполучення.	Знати проблему шляхи сполучення. Вивчити проблему водний транспорт та Сухопутний транспорт.	2	2	8	Тести, контрольні запитання, завдання для індивідуальної роботи, завдання для самостійної роботи.
6	Традиційний одяг українців Карпатського регіону.	Народне розуміння одягу, його функції та значення. Традиційне вбрання Українців Карпат. Традиційний одяг Північних районів України. Традиційне вбрання Центрально-Східної і Південної України.	2	2	8	Тести, контрольні запитання, завдання для індивідуальної роботи, завдання для самостійної роботи.
7	Українська традиційна їжа населення Карпатського регіону.	Знати історія української традиційної їжі. Витоки і традиції української кухні. Регіональні особливості харчування українців. Заготівля і виробництво продуктів харчування в селянському господарстві. Режим харчування в селянській сім'ї. Щоденна їжа та їх приготування. Рецепти. Святкові страви. Їжа в сімейних обрядах. Рецепти. Сучасне повсякденне харчування. Їжа в сучасних святах і обрядах. Рецепти.		4	8	Тести, контрольні запитання, завдання для індивідуальної роботи, завдання для самостійної роботи.
8	Традиційні промисли і ремесла українців Карпатського регіону.	Знати особливості виникнення на теренах Українських Карпат. Солеварна і нафтова промисловість.		4	8	Тести, контрольні запитання, завдання для індивідуальної роботи, завдання для самостійної роботи.
9	Залікове заняття	Презентація підсумкового проєкту		2		Завдання для індивідуальної роботи
	Всього		12	18	60	

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Накопичування балів під час вивчення дисципліни

Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція (контрольне тестове опитування)	20
Семінарське заняття	50
Самостійна робота (проходження онлайн курсу з тематики дисципліни)	10
Індивідуальне завдання (Захист підсумкового проєкту)	20
Максимальна кількість балів	100

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Підсумковий контроль рівня знань та успішності здобувачів відбувається у формі заліку. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 50 балів), балу за контрольне тестове опитування лекційного матеріалу (максимально 20 балів), самостійна робота (усний захист монографії студентом) (10 балів) і балу за індивідуальну роботу (підсумковий проєкт) (максимально 20 балів) та в сукупності становить максимальну кількість балів 100 балів
Вимоги до письмової роботи	Написання письмової тестової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо здобувач не написав контрольну роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються навчальним планом за семестр з дисципліни. Контрольна робота включає: 50 тестових питань (по 0,4 бали за кожне питання).
Семінарські заняття	<p>У ході поточного контролю здійснюється усне та письмове опитування з тем, передбачених для семінарських занять. Також здійснюється контроль самостійної роботи відповідно до визначеної тематики.</p> <p>Оцінювання знань та науково-пошукової роботи здобувачів на семінарських заняттях проводиться за 5-ти бальною шкалою. На семінарському занятті діє такий принцип оцінювання:</p> <p>«відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;</p> <p>«добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;</p> <p>«задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;</p> <p>«незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал</p>

	дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.
Самостійна робота та індивідуальне завдання	<p>Самостійна робота здобувача є основним видом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Метою самостійної роботи є вдосконалення навичок і вміння працювати з науковою літературою та джерелами. Для засвоєння самостійно опрацьованого матеріалу передбачено усний захист історіографічного джерела із рекомендованої літератури курсу (на вибір студента).</p> <p>Індивідуальне завдання – підготовка проєктів (презентацій) на одну із запропонованих тем.</p> <p><u>ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ ПРОЄКТУ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Українська хата: символіка, традиція. 2. Гуцульська гражда: побутове життя і традиція. 3. Бойківська хата: традиційне будівництво і духовне життя. 4. Гуцульська церква: технологія будівництва та духовна цінність. 5. Лемківська церква: технологія будівництва та духовна цінність. 6. Бойківська церква: технологія будівництва та духовна цінність. 7. Фортеці та замки Прикарпаття. 8. Фортеці, замки та оборонні споруди Львівщини. 9. Фортеці, замки та оборонні споруди Закарпаття. 10. Фортеці та замки Тернопільщини. 11. Традиційний одяг бойків. 12. Традиційний одяг гуцулів. 13. Традиційний одяг лемків. 14. Традиційний одяг покутян. 15. Традиційна кухня бойків (галицька і закарпатська частина). 16. Традиційна кухня гуцулів (галицька, закарпатська і буковинська частина). 17. Традиційна їжа покутян. 18. Традиційна їжа лемків.
Умови допуску до підсумкового контролю	Форма і терміни семестрового контролю визначаються навчальним планом. Здобувач (ка) допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» і виконання усіх видів робіт, набору 50 і більше балів.
Підсумковий контроль	<p>Форма підсумкового контролю – залік.</p> <p>Семестровий підсумковий контроль проводиться у формі заліку. Для того, щоб отримати залік, необхідно виконати всі види роботи не менше 50 балів.</p> <p>Підсумковий бал складається з суми за семінарське заняття (максимально 50 балів), тестова контрольна робота (максимально 20 балів), самостійна робота (усний захист монографії студентом) (10 балів) і індивідуальна робота (підсумковий проєкт) (максимум 20 балів). У сумі становить 100 балів.</p>

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Тестова контрольна письмова робота виконується студентами на 6 лекційному занятті.

Академічна доброчесність:

Як викладач, так і студент, повинні дотримуватися «Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та Кодексу честі ПНУ <https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

У випадку запозичених робіт, відсутності посилань на використані джерела, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування) викладач виставляє негативну оцінку та пропонує студентові повторно виконати необхідний вид роботи.

Відвідування занять:

Відвідування занять та активна участь у роботі семінарів є обов'язковою умовою. Участь у семінарських заняттях може проходити у таких формах: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії тощо.

Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності на лекції чи семінарському занятті, отримання негативної оцінки або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та здачі індивідуальних робіт – вівторок, 14.00 год. – 15.00 год.

Пропущене заняття студент може «відпрацювати» у формі, визначеній викладачем та кафедрою. Як правило «відпрацювання» проходить в усній формі, вирішенні тестових завдань тощо. Студент, в якого наявний пропуск без поважних причин, відпрацьовує заняття і оцінюються на нижчу оцінку (- 50% від відповідної кількості балів), проте студент не обмежений у досягненні конкретного балу і завжди може його отримати за допомогою отримання додаткових завдань.

Обов'язковим для отримання позитивної оцінки є відвідування більш 50% занять та виконання самостійної роботи. Пропуски практичних занять відпрацьовуються наступним чином: опрацювання теми, а також виконання завдання із теми.

Невідповідна поведінка студентом під час заняття розглядається і вважається підставою для зниження оцінки студента та направлення звернення до куратора академічної групи.

Студент може отримати додаткові бали згідно «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf».

Під час занять дозволяється користування мобільним телефоном виключно для навчальних цілей.

Неформальна освіта: Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Бойківщина: історико-етнографічний нарис. Львів, 1983
2. Боян-Гладка С. П. Предмети інтер'єру української традиційної хати в духовному світі українців Карпатського регіону // Галичина. Всеукраїнський і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. Івано-

Франківськ, 2017. Ч. 28. С. 288–298.

3. Байцар А. Л. Україна та українці на європейських етнографічних картах. Монографія / А. Л. Байцар. Львів : ЗУКЦ, 2022. 328 с.

4. Величко Т. Традиції народного харчування гуцулів Верховинського району Івано-Франківської області // Народна творчість та етнологія. 2013 №6 .С. 49 – 56.

5. Глушко М. Шляхи сполучення і традиційний транспорт Старосамбірщини // Народознавчі зошити. 2009. № 5-6.

6. Глушко М. Шляхи сполучення і транспортні засоби в Українських Карпатах другої половини ХІХ – поч. ХХ ст. К. : Наук. думка, 1993. 226 с.

7. Глушко М. Генезис тваринного запрягу в Україні (Культурно-історична проблема). – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2003. – 444 с.

8. Гуцульщина: історико-етнографічне дослідження. К., 1987.

9. Данилюк А.Г. Народна архітектура Бойківщини. Житлове будівництво. Львів: НВФ "Українські технології", 2004. 168 с.

10. Кайндль Р.Ф. Гуцули: їхнє життя, звичаї та народні перекази. Чернівці: «Молодий буковинець», 2003. 200 с.

11. Косміна Оксана Юліївна. Традиційне вбрання українців. К.: Балтія Друк, 2008- Том І; ІІ.

12. Косміна О. Ю. Українське народне вбрання. – Київ: Балтія-Друк, 2006.

13. Матейко Катерина Іванівна. Український народний одяг: Етнографічний словник; НАН України. Ін-т народознавства.-К.: Наук. думка, 1996. 194 с.

14. Мовна У. Бджільництво: український обрядовий контекст. Львів, 2017.

15. Ніколаєва Т. Історія українського костюма. Київ : Либідь, 1996. 176 с.

16. Паньків М. Їжа на Покуття. – Івано-Франківськ, 1991.

17. Прибега Л. В. Дерев'яні храми українських Карпат. К., 2007.

18. Українське село: проблеми і перспективи / Л.О. Шепотько, І.В. Прокопа, Д.Ф. Крисанов та інші; За ред. Л.О. Шепотька. К., 1991. 240 с.

19. Українська стародавня кухня / Упоряд. Шпаковська Т. П. К., 1993. С. 72-94.

20. Український народний одяг. Комісія народного мистецтва. – Торонто-Філадельфія: Світова федерація українських жіночих організацій, 1992. – 311 с.

21. Сілецький Р. Традиційна будівельна обрядовість українців. Львів, 2011.

22. Січинський В. Українська архітектура //Українська культура: Лекції за ред. Д. Антоновича. К., 1993.

23. Тарас Я. Сакральна дерев'яна архітектура: ілюстрований словник-довідник. Львів : Інститут народознавства НАН України, 2006. 584 с.

24. Тарас Я. Сакральна дерев'яна архітектура України (Х–ХХІ ст.) // Народознавчі зошити. 2015. №3.

25. Хоткевич Г. Гуцули й Гуцульщина. К., 1920. 32 с.

26. Шекерик-Доників П. Рік у віруваннях гуцулів. Вибрані твори. Верховина, 2009.

Додаткова література:

1. Вовк Х. К. Студії з української етнографії та антропології. Київ, 1995.

2. Воропай О. Звичаї нашого народу: етнографічний нарис. Київ, 1991. Т. 1-2.

3. Гузій Р. З народної танатології: карпатознавчі розсліди. Львів, 2007.

4. Головацький Іван. Віхи української історії. Львів, 2006. – С.46-47

5. Етногенез та етнічна історія українських Карпат: у 4 т. Т.1-2. Львів, 1999.

6. Лемківщина: Історико-етнографічне дослідження. У 2 т. Львів, 1999. 2002. Т. 2: Духовна культура.

7. Пономарьов А. П., Артюх Л. Ф., Косміна Т. В. та ін. Українська минувшина: ілюстрований етнографічний довідник. Київ, 1993.

8. Українці: історико-етнографічна монографія. У 2 кн. Опішне, 1999.

9. Шухевич В. Гуцульщина. Львов, 1899 – 1908. Т. 1 – 5

10. Ukraine and Ukrainians throughout the world [Text]: a demographic and sociological guide to the homeland and its diaspora / ed. L. Pawliczko. - Toronto[etc.]: University of Toronto press, 1994. - XXXIII, 508 p.

Електронні ресурси

1. <https://diasporiana.org.ua/> Українська діаспорна електронна бібліотека

2. <https://seedsandroots.net/bojkivska-kuhnya/> Бойківська кухня / Асоціація гірських провідників «Рівні». Львів, 2020.
3. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2547-14#Text> Закон України про народні промисли.
4. www.derev.org.ua/ Дерев'яні храми України
5. <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1805-14> (Закон України про охорону пам'яток)

Викладач _____

